

Повеља деспота Стефана Лазаревића манастиру Милешеви (1414–1415)

Издање текста

Приче Соломонове 8,15

† **М**ною ц(а)р је ц(а)рь ствоујући. и снажни власти прѣдържети, р(е)же прѣмоу¹ дрїнимъ соломономъ[и] ц(а)рь вѣквомъ въседржитељ г(оспод)ъ. и понеже ² врѣменноје сїе ц(а)рь ство приехомъ[и] от[ы] крѣп'кыје тога роуки и въсебога³ тїе бл(а)гости, подобајети и подобијо тога по єлико мошно рожде⁵ н'номоу юс(ть)ству подобити се. от[ы] врѣдающомъ роуки, и насишају⁶ щомъ въсако животно бл(а)говољенїа. тако да не тѣк'мо врѣменноје моу сејоу ц(а)рь ствију прѣиеници въдемъ, нѣ и вѣчномъ наслѣдници. ⁸ от[ы] иже от[ы] свадоу бл(а)гоустројенїа, въвѣрен'наго наимъ слоуж'бон{{ач}}е лїа. ⁹ Тѣм' же и азъ иже въ х(рист)а б(ог)а бл(а)готъстивоу вѣроја деспотъ ст{{еф}}анъ, ¹⁰ и по м(и)л(о)сти б(о)жїенъ господинъ срѣблјемъ. Пиш сїа въ свѣдѣ{{н}}ије вѣсамъ. ¹¹ тако да многоје м(и)лосрѣдїе, и нензг(лаго)лан'нвю м(и)л(о)сть. с(в)етихъ господь монхъ[и] ¹² и хтїторъ срѣб'скыхъ, с(в)ет(а)го сїмодрж'ца срѣбскаго и мї¹³ роточца. и савы с(в)ет(а)го, великааго архїеп(и)ск(о)па срѣбскаго. иже ¹⁴ за многѹю свою м(и)л(о)стъ ходатије бывше о моемъ недостоин'ствѣ ¹⁵ г(оспод)8. и м(о)л(и)тваши ихъ многажди сп(а)сень быхъ, вѣ мори же и на {{с}}8ши. ¹⁶ въ ратехъ, и въ раздлнтии ихъ наждахъ. и нахожденїи от[ы] иноплемѣ{{н}}иихъ[и]. ¹⁷ Даже и шкалан'н'вю д(а)шв мою от[ы] вратъ съмртнихъ възвратише. и м(о)л(и)т'ва¹⁸ мы ихъ[и] от[ы] в'сѣхъ твор'ца и вл[а]д[ы]кы в'торицю животъ дарова ми се. доне¹⁹ лиже въ прѣд[и]нала изволитъ се обладающомъ животомъ и съмрт'ю, ²⁰ твор'цоу и б(ог)оу моеи8. Сихъ великиихъ ради бл(а)годѣтел'с[т]вїи ²¹ с(в)етихъ г(оспод)ь монхъ[и], смѣренію моеиоу. Принесохъ м{а}л{о}је ²² прине{{ш}}енїе.} Приложихъ мон{{а}}с{{т}}и{{р}}а г(оспод)ина ми с(в)ет(а)го ²³ савы, и{{ж}}е{{е}} въ милешеве, петь {{с}}е{{е}}ль оу моравицахъ[и]. и{{м}}'ж{{е}} и²⁴ мене сїа два, гугла тредије х{{ра}}сно поле четврто ш{{е}}м'гѡнъ[и] ²⁵ пето рупелијво: Створихъ же и м(и)л(о)сть селомъ[и] тѣмъ[и]. тако да имъ юс(ть) свобо²⁶ да. дѣл. годинѣ от[ы] вињу. пето же годинѣ да имъ је свобода. от[ы] встѣхъ[и] ра²⁷ боти г[о]сп[о]д[и]ства ми и малихъ[и] и великиихъ[и]. и от[ы] коннице и от[ы] градозиданїа. ²⁸ и от[ы] встѣхъ[и] данїи г[о]сп[о]д[и]ства ми. кромѣ вињу. и сокѣ да не даваю г[о]сп[о]д[и]стве ми ²⁹ тѣкмо монастире милешевскомъ. И сїе малоје приношенїје прине³⁰ сенноје наим, м(о)лю егож[е] изволитъ б(о)гъ по м'нѣ сїе г[о]сп[о]д[и]ство сѣдрѣжати ³¹ или от[ы] срѣдникъ нашихъ[и]. или кого любо от[ы] бл(а)готъстивыхъ[и]. Сем{{8}} непотвојенїе быти и нераџенїе по некоемъ наражденїю ѡавистника дїа{{в}}ола. ³² икој[е] мы не поврѣдихомъ[и] ни разориҳомъ[и] приложенна с(в)етыли г(о)с(п)одали {{и}}ж{{е}} прѣ³³ жде насы[и] г[о]сп[о]д[и]с{{т}}и{{р}}овак'шїихъ[и] срѣбској җемлију. Јаше ли ж[е] кто дѣлнєтъ[и] сїа {{ра}}з{{ор}}и³⁴ти и потв{{о}}рїти. таковоаго да разорить г(оспод)ъ б(ог)ъ, и прѣ³⁵ ю(и)стало бого{{мати}} и зде и въ ба{{д}}шїемъ вѣцѣ. Клијесто помоћи да м8 б8дег(и) с8{{п}}рнникъ[и]}, ³⁶ с(в)етији сїм'ијеонъ, и с(в)етији сава.

³⁷ :: М(и)л(о)стиз {Б(о)ж{{и}}јеј} Г(о)с(п)одији срѣблјемъ деспотъ ст{{еф}}анъ :: ~

Речник-индекс

ар(ы)хієпископъ т., [архієпіскопа] 13:5
азъ pron. pers., [азъ] 9:3, [ми] 18:10, 22:5, 27:2, 28:6, 28:15, [Миою] 1:1, [м'нѣ] 30:7
аще conj. ■ аще ли же [Аще] 34:5
благоволенїе n., [благоволенїя] 6:3
благодѣтельствїе n., [благодѣтел'ствїй] 20:8
благость f., [благости] 4:1
благоустроенїе n., [благоустроенїя] 8:4
благочестивъ adj., [благочестиво] 9:8, [благочестивыхъ] 31:9
богъ т., [бога] 9:7, [богѹ] 20:3, [богъ] 30:5, 35:7
богомати f., [богомати] 35:10
божій adj., [божіен] 10:4, [Божиєю] 38:3
быти pf./ipf., [бывель] 7:4, [бываетъ] 36:11, [бывшель] 36:5, [бывше] 14:6, [быти] 32:1, [бывъ] 15:7 / [і] 26:10, [іесь] 25:12
великъ adj., [великааго] 13:4, [великыиыхъ] 20:6, 27:6
владыка т., [владыкы] 18:6
власть f., [власти] 1:6
коинница f., [коинице] 27:9
врата n. pl., [враты] 17:7
врѣменьиъ adj., [врѣменноиоѹ] 6:8, [врѣменною] 3:1
ѣ(-), v. въ(-)
въ rraer., [въ] 9:5, 10:9, 16:1, 16:4, 19:1, 23:3, 36:4, [ѣ] 15:8, [ѹ] 23:7
въѣренъиъ adj.-ptc. (въѣрити pf.), [въѣрен'наго] 8:5
въѣратити pf., [въѣратиши] 17:9
вымѣсто rraer., [вымѣсто] 36:7
въсакъ rpron. indef., [въсако] 6:1
въсевогать adj., [въсевогати] 3:10
въседѣжитель т., [въседѣжитель] 2:4
въсь pron. indef., [въсъхъ] 26:13, 28:03, [в'съхъ] 18:3, [ѣсъмъ] 10:11
въторицю adv., [в'торицио] 18:7
вѣкъ т., [вѣковоиъ] 2:3, [вѣцѣ] 36:6
вѣра f., [вѣрою] 9:9
вѣтъиъ adj. □ вѣтное subst.-adj. [вѣтнои] 7:7
година f., [годинъ] 26:7, [годинѣ] 26:2
господа f. coll., [господамъ] 33:9, [господъ] 11:9, 21:2
господинъ т., [господина] 22: 4, [господинъ] 10:5, [Господинъ] 38:4

господь m., [господы] 15:1, [господы] 2:5, 35:6
господство n., [господства] 27:1, 28:5, [господство] 30:9, [господства] 28:14
господствовать i pf., [господствовавшихъ] 34:2
градозиданіе n., [градозиданіа] 27:12
гогль m., nom. propr. loci [гогля] 24:3
да part./conj., [да] 26:8, 28:11, 35:4, 36:9 ■ тако да [да] 6:5, 25:10
дакати i pf., [дакаю] 28:13
даже conj., [Даже] 17:1
даніє n., [даній] 28:4
даровать pf., [дарова] 18:9
два num. card., [два] 24:2, [двѣ] 26:1
деспотъ m., [деспотъ] 9:10, [деспотъ] 38:6
діаколь m., [діакола] 32:8
доніеліже conj., [доніеліже] 18:12
аръзноути pf., [аръзнетъ] 34:9
догша f., [догш] 17:4
дѣк-, в. дѣ-
елико adv., [елико] 04:7
же conj., [же] 26:6 ■ же и [же] 15:10, 25:4 ■ аще ли же [же] 34:7
животънъ adj. □ животно subst.-adj. [животно] 06:2
животъ m., [животомъ] 19:6, [животъ] 18:8
за praep., [за] 11:2, 14:1
завистникъ m., [завистника] 32:07
зде adv., [зде] 36:02
земля f., [землю] 34:4
и¹ con./part., [и] 1:4, 2:6, 3:9, 4:3, 5:6, 10:1, 11:5, 12:1, 12:8, 13:1, 15:2, 16:3, 16:7, 17:2, 17:10, 18:5, 19:7, 20:2, 27:3, 27:5, 27:7, 27:10, 28:1, 28:9, 29:4, 32:2, 35:1, 35:8, 36:1, 36:3, 37:3 ■ не тъкъдо ...
ни и [и] 7:6 ■ тѣмъже и [и] 9:2 ■ же и [и] 15:11, 25:5
и² pron., [иы] 25:11, [иы] 26:9, [иы] 15:4, 18:1, [иы] 36:10
иже pron., [егоже] 30:3, [иже] 9:4, 13:7, 23:2, 33:10, [иим'же] 23:9, [иеже] 8:2
изволити pf., [изволитъ] 30:4 ■ изволити се [изволитъ] 19:3
или conj., [или] 31:1, 31:5
иде n., [идена] 23:10
иноплеменныи adj., [иноплеменныиихъ] 16:10
кромѣ praep., [кромѣ] 28:7
крайньи adj., [крайн'и] 3:6
кто pron., [кто] 34:8 ■ кто любо [кого] 31:6

кѣ, v. кѣ

кѣ, [кѣ] 14:10

кѣт-, v. кѣт-

ли part. ■ аще ли же [ли] 34:6

любо part. ■ кто любо [любов] 31:7

малъ adj., [малихъ] 27:4, [малоте] 21:7, 29:6

милосрдїе n., [милосрдїе] 11:4

милост f., [милости] 10:3, [милостіз] 38:2, [милость] 11:7, 25:6, [милостѣ] 14:4

милѣшева f., nom. propr. monasterii [милѣшевѣ] 23:4

милѣшевъскъ adj., [милѣшевъскомъ] 29:3

многажди adv., [многажди] 15:5

многъ pron.-adj. [многое] 11:3, [многю] 14:2

моя pron. poss., [моему] 21:5, [моемъ] 20:4, [моихъ] 11:10, 21:3, [мою] 17:5, [моемъ] 14:8

молитва f., [молитвами] 15:3, [молитвамы] 17:11

молити ipf., [молю] 30:2

монастырь, [монастыръ] 22:3, 29:2

моравице f. pl., nom. propr. loci [моравицахъ] 23:8

морие n., [мори] 15:9

мощно adv., [мощно] 4:8

мы pron. pers. 1. pl., [мы] 33:2, [наши] 30:1, [наль] 8:6, [нась] 34:1

мын-, v. мн-

мѣроточьцъ т., [мѣроточа] 12:9

на pfaer., [на] 15:12

наважденїе n., [наважденїю] 32:6

наслѣдникъ, [наслѣдници] 7:8

насыпти ipf., [насыптишомъ] 5:7

нахожденїе n., [нахожденїй] 16:8

нашъ pron. poss., [нашихъ] 31:4

не part. neg., [не] 28:12, 33:3 ■ не тъкыло ... ны и [не] 6:6

недостоинство n., [недостоинствѣ] 14:9

нейзглаголанънъ adj. (изглаголати pf.), [нейзглаголаннъю] 11:6

непотворенънъ adj., [непотвореннъ] 31:11

неразоренъ adj., [неразоренъ] 32:3

ни conj., [ни] 33:5

ноужда f., [ноуждахъ] 16:6

нѣ, v. нѣ

нь conj. ■ не тъкыло ... ны и [нѣ] 7:5

нѣкыи pron. indef., [некоен8] [32:5](#)

Ѳ, v. ѿ

петь num. ord., [пето] [25:1](#)

петь num. card., [петь] [23:5](#), [пет'] [26:5](#)

писати ipf., [Пиш8] [10:7](#)

по rraer., [по] [4:6](#), [10:2](#), [30:6](#), [32:4](#)

поврѣдити pf., [поврѣдихомъ] [33:4](#)

подобати ipf., [подобаіть] [4:2](#)

подобити ipf. ■ подобити се [подобити] [5:2](#)

подобіє n., [подобію] [4:4](#)

полie n. ■ храсно полie nom. propr. loci [полie] [24:6](#)

помощь f., [помощи] [36:8](#)

понеже conj., [понеже] [2:7](#)

потворити pf., [потворити] [35:2](#)

приложеніе adj.-ptc. (приложити pf.) □ приложенія subst.-adj. [приложенія] [33:7](#)

приложити pf., [ПриложиХъ] [22:2](#)

принесеніе adj.-ptc. (принести pf.), [принесенноe] [29:8](#)

принести pf., [ПринесоХъ] [21:6](#)

приношеніе n., [приношеннe] [29:7](#), [22:1](#)

принести pf., [принехомъ] [3:4](#)

прѣдъяжати ipf., [прѣдъяжеть] [1:7](#)

прѣдъянь adj. □ прѣдъяна subst.-adj. [прѣдъяна] [19:2](#)

прѣждѣ rraer., [прѣждѣ] [33:11](#)

прѣмоудръ adj., [прѣмоудріи] [1:9](#)

прѣчинств adj., [прѣчинстаа] [35:9](#)

прѣемникъ m., [прѣемници] [7:3](#)

работа f., [работъ] [26:14](#)

ради rraer., [ради] [20:7](#)

различнъ adj., [различныиХъ] [16:5](#)

разорити pf., [разориХомъ] [33:6](#), [разорити] [34:11](#), [разорить] [35:5](#)

ратъ f., [ратехъ] [16:2](#)

реши pf., [реie] [1:8](#)

рожденіе adj.-ptc. (родити pf.), [рожден'номоу] [4:9](#)

роука f., [роука] [5:5](#), [роуки] [3:8](#)

ропелево n., nom. propr. loci [ропелево] [25:2](#)

сава m., nom. progr. [сава] [37:5](#), [савы] [13:2](#), [23:1](#)

салодръжъцъ m., [салодръж'ца] [12:6](#)

светъ adj., [светаго] 12:4, 13:3, 22:6, [светыи] 37:1, 37:4, [светыи] 33:8, [светыхъ] 11:8, 21:1
свобода f., [свобода] 25:13, 26:11
свои pron. poss., [свою] 14:3
свѣдѣнїе n., [свѣдѣнїе] 10:10
сё pron. refl. – pars verbi refl. [сё] 5:3, 19:4 / in funct. pass. [сё] 18:11
село n., [селои] 25:7, [селъ] 23:6
сильнь adj. □ силнїй subst.-adj. [силии] 1:5
сїи, v. съ
слѹжъбоначелїе n., [слѹжъбоначелїа] 8:7
силѣнїе n., [силѣнїю] 21:4
сокъ /сось/ m., [сокъ] 28:10
соломонъ m., nom. propr. [соломономъ] 2:1
спаси pf., [спасенъ] 15:6
срьблє m. pl., nom. propr. gentis [срьблїемъ] 38:5, [срьбліемъ] 10:6
срьбъскъ adj., [срьбскаго] 12:7, [срьбскому] 34:3, [срьбскыхъ] 12:3, [срьбскаго] 13:6
стефанъ m., nom. propr. [стефана] 9:11, [стѣфани] 38:7
сѹпърникъ m., [сѹпърникѣ] 36:12
сѹша f., [сѹши] 15:13
сѣ-, v. съ-
съ (сїи) pron. dem., [семоу] 7:1, [сема] 31:10, [сїхъ] 20:5 / [сїа] 10:8, 24:1, 34:10, [сїе] 29:5, 30:8, [сїе]
3:2
съв-, v. съ-
съдъжати ipf., [съдъжати] 30:10
съи-, v. си-
съмртънъ adj., [съмртныхъ] 17:8
съмртъ f., [съмртїю] 19:8
съп-, v. сп-
съродникъ m., [съродникъ] 31:3
сътворити pf., [сътворихъ] 25:3
съмешанъ m., nom. propr. [съмешана] 12:5, [съмешанѣ] 37:2
таковъ pron., [таковааго] 35:3
творъцъ m., [твор'ца] 18:4, [твор'цоу] 20:1
третїи num. ord., [третїе] 24:4
ть pron. dem., [того] 3:7, 4:5, [тѣи] 25:8
тѣмъже conj. ■ тѣмъже и [Тѣмъже] 9:1
тѣ-, v. тѣ-
тыкъмо adv./conj., [тыкъмо] 29:1 ■ не тыкъмо ... нь и [тыкъмо] 6:7

ѹгњица, [ѹгњиь] 26:4, 28:8
ходатан т., [ходатае] 14:5
храстънъ adj., v. храстно
храстно ■ храстно полје nom. progr. loci [храстно] 24:5
христ(ос)ъ m., [христа] 9:6
хтифоръ m., [хтифоръ] 12:2
ѡ праер., [ѡ] 14:7
ѡбладати ірf., [ѡбладающом8] 19:5
ѡкланънъ adj., [ѡклан'н'8ю] 17:3
ѡть праер., [ѡть] 3:5, 8:1, 16:9, 17:6, 18:2, 26:3, 26:12, 27:8, 27:11, 28:2, 31:2, 31:8
ѡтьвръзати ірf., [ѡтьвръзлющом8] 5:4
ѡтьсвдоу adv., [ѡтьсвдоу] 8:3
царъ m., [царїе] 1:2, [царъ] 2:2
царъствїе n., [царъствїю] 7:2
царъство n., [царъство] 3:3
царъствовати ірf., [царъствують] 1:3
четврѣтъ num. ord., [четвѣтъ] 24:7
шемъгонъ m., nom. progr. loci [шем'гонъ] 24:8
иако adv./conj., [иако] 11:1 ■ иако да [иако] 6:4, 25:9
иакоже adv., [иакоже] 33:1
иестъство n., [иестъство] 5:1

Виктор Савић, *Повеља деспота Стефана Лазаревића манастиру Милешеви. Анализа језика, писма и правописа у функцији израде речника*. Међународни научни скуп Осам векова манастира Милешеве. Зборник радова, II. Пријепоље, 2013, 47–60.